

SINAN (ZİNAV) GÖLÜ* (REŞADİYE-TOKAT)

Sinan (Zinav) Lake (Reşadiye-Tokat)

Yrd.Doç.Dr. H.İbrahim ZEYBEK**

ÖZET

Sinan Gölü, Orta Karadeniz Bölümü'nde, Tokat ilinin Reşadiye ilçesi sınırları içerisinde yer alır. İlçenin kuzeybatısında bulunan gölün ilçe merkezine uzaklığı 17.4 km. dir.

Göl, oluşum bakımından bir heyelân seddi gölüdür. Gölün oluşumunda rol oynayan heyelâna marn, çamurtaşı, kumtaşı ve kireçtaşı ardalanmasına sahip formasyon yol açmıştır. Bu formasyon Üst Mestrihtien-Alt Paleosen yaşlı olup, "Kırandağ Formasyonu" olarak bilinmektedir. Öncelikle, Gülen Deresi vadisinin batı yamacında meydana gelen heyelânlar sonucu kopan kütle doğuya doğru kaymış, akarsuyu da aynı yönde itmiştir. Akarsuyun bu yöndeki hareketine bağlı olarak, vadinin doğu yamaçları alttan oyularak dikleşmiştir. Bu durum doğu yamaçta daha büyük çaplı heyelân olaylarına yol açmıştır. Gülen Deresi vadisinin doğu yamacında meydana gelen heyelân ile kopan kütle vadiyi tıkamıştır. Seddin gerisinde biriken sular ise Sinan Gölü'nü oluşturmuştur. Sinan Gölü, Gülen Deresi ve kollarının getirdiği alüvyal malzemelerle kuzeyden itibaren dolmaktadır.

Yüzölçümü 260 000 m² olan göl, deniz seviyesinden 940 m. yükseltide bulunmaktadır. Sinan Gölü'nün boyu yaklaşık 1 km. iken, genişliği 70-500 m. arasında değişmektedir. En derin yeri 15 m. olup, gölde başta sazan olmak üzere çeşitli balık türleri yaşamaktadır. Yaban ördeklerinin de mekanı olan göl, aynı zamanda göçmen kuşlara durak yeri görevi görmektedir. Etrafı meşe, çam ve

* Araştırmaya konu olan Sinan Gölü'ne farklı kaynaklarda değişik adlar verilmiştir. Öyle ki, yörenin jeolojik özellikleri ile ilgili çalışmalar ile Atalay (1991) ve Saraçoğlu (1990) eserlerinde "Zinav Gölü", Harita Genel Komutanlığı tarafından 1984 yılında hazırlanan 1/250 000 ölçekli haritada ise "Zünnav Gölü" adları kullanılmıştır. Oysa, yörede yaptığımız araştırmalar sırasında gölün asıl adının Sinan Gölü olduğu anlaşılmıştır. Nitekim, başta Yolüstü Kasabası Belediye Başkanı Mehmet Kaya olmak üzere, yöre halkından edinilen bilgiye göre, bu çevrede birkaç yüzyıl önce Sinan Bey adında varlıklı bir kişi yaşamaktadır. Sinan Bey'in, bugünkü Yolüstü Kasabası'nın yaklaşık 1 km. batısındaki Tepecik Mevkiinde bir kalesi, bu kale içinde de sarayı vardır. Söz konusu kaleye ait kalıntılara, belirtilen yerde bugün de rastlanmaktadır. Zengin ve kudretli olan Sinan Bey, aynı zamanda oldukça geniş bir araziye sahiptir. Göl çevresi ve kuzeybatıdaki yayla da Sinan Bey'in arazileri arasında yer alır. Bu nedenle yöre halkı arasında göle "Sinan Gölü", yaylaya "Sinan'ın Yaylası" denilmektedir. Benzer durum gölün oluşumu ile ilgili akarsu adı için de geçerli olup, THGK tarafından hazırlanan 1/250 000 ölçekli haritada kullanılan Gülen Deresi adı esas alınmıştır.

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen – Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Samsun.

gürgen ağaçlarından oluşan orman örtüsü ile kaplıdır. Sinan Gölü ve çevresi, barındırdığı doğal güzellikleri ile önemli bir turistik çekiciliğe de sahiptir.

ABSTRACT

Sinan Lake is situated in the Mid-Black Sea Region within the borders of Reşadiye, which is a county of Tokat. The lake which is in the northwest of Reşadiye is 17.4 km. far from the town center.

Sinan Lake is a lake which was formed as a result of landslide. The reason of landslide, which plays an important role in the formation of the lake, is formation of marl, mudstone, sandstone and limestone consecutively. This formation known as "Kırandağ Formation" and its period is Upper Maastrichtien-Lower Paleocene. At the beginning, the mass which separated by means of landslide that occurred on the western slope of Gülen Creek valley, slipped through east and as a result the river slipped on the same direction as well. The move of the river had excavated the bottom of the valley and as a result of it the eastern slope of valley becomes steep. This move has also caused greater landslide on the eastern slope of the valley. A landslide which occurred in the east slope of Gülen Creek valley and a separated mass blocked the valley's passage. The water which gathered behind the barrier formed the lake. The alluvial materials, which brought by Gülen Creek and its tributary, fill the Sinan Lake from its northern side.

The total area of the lake is about 260 000 m² and it is situated 940 m. above the sea level. The length of Sinan Lake is about 1 km. and its width is about 70-500 m. The deepest part of the lake is 15 m. The lake is the home of several species of carps and wild ducks. Furthermore, the lake has a great importance because of its being a suitable place for wild immigrant birds.

The surrounding of Sinan Lake is covered with vegetation which is formed by oak (*Quercus* sp.), pine (*Pinus* sp.) and hornbeam (*Carpinus betulus*) trees.

Sinan Lake and its surrounding with its natural beauties have a significant potential for tourism.

Giriş

Türkiye, kütle hareketlerinin, özellikle de heyelânların sık ve yaygın olarak meydana geldiği bir ülkedir. Heyelân olayları ise topoğrafyada önemli değişikliklere neden olmaktadır. Bu değişikliklerden biri de heyelân eden kütlelerin akarsu vadisini tıkayarak, bir set oluşturmasıdır. Böyle setlerin gerisinde suların birikmesiyle heyelân gölleri meydana gelmektedir. Ülkemizde; litolojik, iklimik ve jeomorfolojik özelliklerin uygun olmasından dolayı bu tip göller daha çok Karadeniz Bölgesi'nde oluşmuşlardır. Nitekim, gerek Tortum Gölü, Sera Gölü, Gaga Gölü ve Boraboy Gölü gibi çok tanınan göllerimiz, gerekse de bu çalışmaya ko-

nu olan Sinan Gölü aynı bölgemiz sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Sinan Gölü ile ilgili olarak bazı araştırmacılar eserlerinde (Seymen 1975; Terlemez ve Yılmaz 1980; Saraçoğlu 1990; Atalay 1991, 1997) kısa tanıtıcı bilgiler vermişlerdir. Bu araştırmacıardan Seymen (1975) "Kelkit Vadi Kesiminde Kuzey Anadolu Fay Zonu'nun Tektonik Özelliği" adlı eserinin giriş bölümünde "Yörede çok sayıda göl bulunmakta olup, Zinav Gölü de bunlar arasında en dikkat çekici göllerden biridir" demektedir. Terlemez ve Yılmaz (1980) " Ünye-Ordu-Reşadiye-Koyulhisar-Karaçayır-Hafik Arasında Kalan Bölgenin Jeolojisi" adını taşıyan çalışmalarında, söz konusu alandaki gölleri sıralarken Sinan Gölü'ne de kısaca değinmişlerdir. Araştırmacılar, eserlerinde "Zinav Gölü 1 km_ genişlikte olup, Zinav Deresi'nden beslenmekte ve yazın suyu bir hayli azalmaktadır" demektedirler. Saraçoğlu (1990) ise, "Bitki Örtüsü, Akarsular ve Göller" adlı çalışmasında gölün yerini belirttikten sonra yüzölçümü, beslenmesi ve balık varlığı gibi özelliklerine yer vermiştir. Atalay (1991) "Türkiye Coğrafyası" adlı eserinde, Türkiye'nin Gölleri bölümünde, ülkemizin heyelân göllerini açıklarken önce gölün yerini belirtmiş, sonra sahada heyelân eden kütlenin kalınlığının yaklaşık 100 m. kadar olduğunu, vadi tabanı ile yamaçlar arasındaki yükseklik farkının 250 m. civarında bulunduğunu ve göl oluşuktan sonra heyelân eden kütlenin 300 m. kadar batısında kendisine bir gideğen bulduğunu belirtmiştir. Yazar, aynı eserin 1997 yılı baskısında söz konusu bilgilere ek olarak, ilgili bölüme bir de blokdiagram ilave etmiştir.

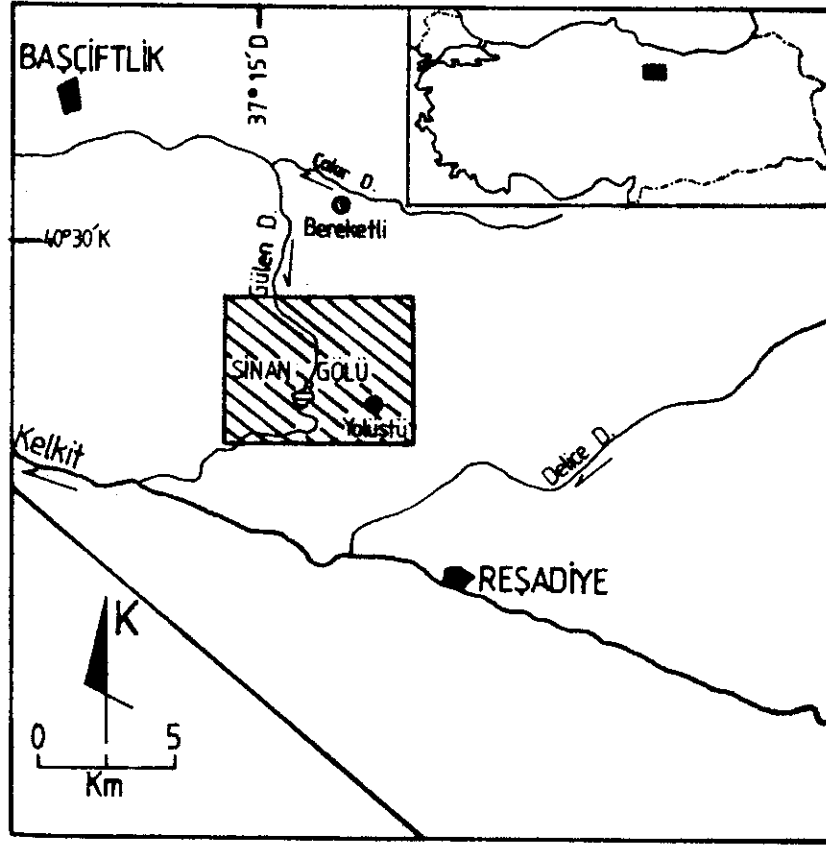
Gölün Yeri ve Özellikleri

Sinan Gölü, Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz Bölümü'nde bulunur. Gölün olduğu Gülen Deresi vadisi, Canik Dağları'nın Reşadiye ilçe merkezi kuzeybatısındaki güneye bakan yamaçları üzerinde kurulmuştur. Canik Dağları'nın bu kesiminde, güneye bakan yamaçlarından doğan kısa boylu bir çok akarsu güneye doğru akarak Kelkit Çayı'na karışmaktadır. Gülen Deresi de bu akarsulardan biri olup, Kocaçalı Tepe (1808 m.)'nin güneye bakan yamaçlarından kaynaklarını alır. Bu yüksek sahadan doğan akarsu, yaklaşık 13 km. doğu-batı yönünde aktıktan sonra Bereketli Kasabası batısında, doğudan gelen Çakır Deresi kolunu alır. Bu birleşme noktasından itibaren güneye yönelir ve Reşadiye ilçe merkezinin 13 km. batısından Kelkit Çayı'na karışır.

Sinan Gölü, yönetim bakımından Reşadiye İlçesi (Tokat) sınırları içerisinde bulunur (Şekil 1). Gölün ilçe merkezine uzaklığı 17.4 km.dir. Göle, Reşadiye-Aybastı (Ordu) yolundan kuzeye doğru 13.4 km. gittikten sonra, batıya dönülerek 4 km. kadar da stabilize bir yol kat edilerek ulaşılır.

Yolüstü Kasabası'na 4 km. mesafede yer alan Sinan Gölü'nün boyu yaklaşık 1 km. olup, genişliği ise 70-500 m. arasında değişmektedir. En derin yeri 15 m. olan gölün yüzölçümü 260.000 m² kadardır.

Gülen Deresi ve kolları tarafından beslenen gölün suları tatlıdır. Sinan Gölü'nde başta sazan olmak üzere çeşitli balık türleri yaşamaktadır.

Şekil 1: Lokasyon haritası.

Figure 1: Location map.

Gölün güney kısmında, gideğenin bulunduğu bölüme, yarılmayı önlemek amacıyla bir bent yapılmıştır. Fakat, günümüzde sular bendin tabanından sızmaktadır. Sızma ilkbaharda, yağış ve kar erimeleri yüzünden tahliye için yeterli olmamakta, buna bağlı olarak da göldeki su seviyesi yükselince zaman zaman fazla sular bendin gözlerinden taşarak akmaktadır. Ayrıca, Yolüstü Kasabası ile, vadi batısındaki Gölayağı Mahallesi arasındaki yol da bu bent üzerinden geçirilmiştir.

Deniz seviyesinden 940 m. yükseltide bulunan Sinan Gölü, masmavi sularını çevreleyen ormanla bütünleşen görüntüsü ile seyrine doyum olmayan bir manzara sunmaktadır (Foto, 1).

Gölün Oluşumu

Heyelân set gölleri, heyelânlara bağlı olarak yer değiştiren kütlelerin akarsu vadisini tıkayarak bir set oluşturmaları ve bu seddin gerisindeki çanakta suların birikmesiyle meydana gelirler. Heyelân ise, başta litoloji, jeomorfolojik özellikler

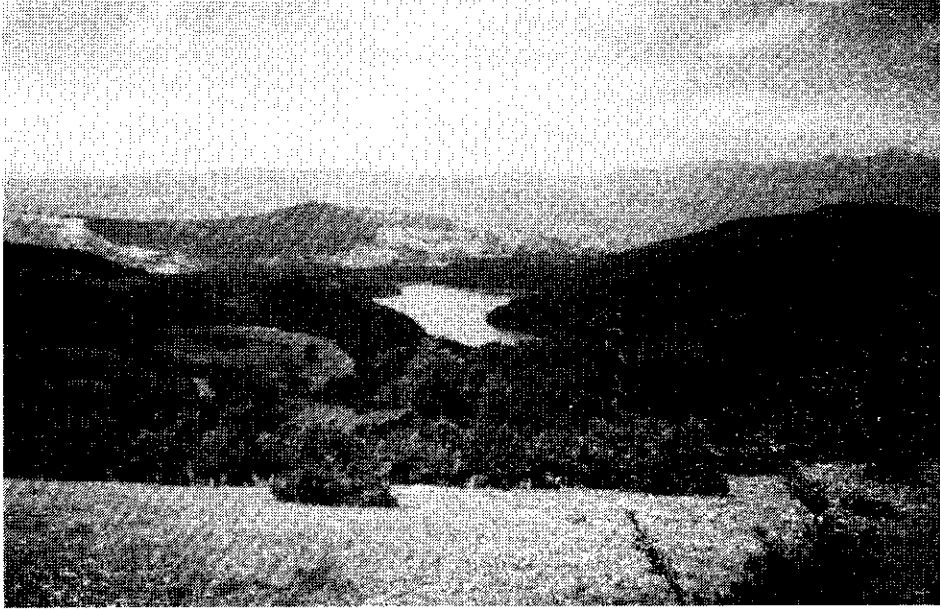

Foto 1: Sinan gölünün kuzeyden görünüşü.
Photo 1: A view of Sinan Lake from northern.

ve iklim olmak üzere bir çok faktörün etkisiyle gerçekleşmektedir. Söz konusu özelliklerin heyelâna uygun olması sonucu da, Karadeniz Bölgesi bu olayların sık yaşandığı ve heyelân set göllerinin fazla olduğu bir bölgedir. Bu bölgemiz sınırları içerisinde kalan Reşadiye yöresinde de geçmişten günümüze çok sayıda heyelân meydana gelmiştir. Nitekim, çalışmaya konu olan Sinan Gölü'nün oluşumuna yol açan heyelânlar dışında yörede, Çayırpınar, Kuzbağı-Gündoğdu alanı, Doğantepe-Keçiköy arası, Köklüköy ve Çavuşbeyli, Reşadiye, Dağüstü-Yazıcık köyleri, Soğukpınar Köyü heyelân sahaları gibi çok sayıda heyelân alanı bulunmaktadır (Seymen, 1975). Tüm bu nedenlerden dolayı, aşağıda önce Sinan Gölü çanağının oluşumunda rol oynayan faktörler yörenin doğal çevre özellikleri ile ilişkili olarak ele alınacak, daha sonra gölün oluşumu açıklanmaya çalışılacaktır.

Sinan Gölü yakın çevresindeki en yaşlı birimi Üst Jura-Üst Kretase yaşlı kireçtaşları oluşturur. Bu formasyon, Seymen (1975) tarafından Hankırıtepesi Kireçtaşı Formasyonu, Terlemez ve Yılmaz tarafından Zinav Kireçtaşı Formasyonu içerisinde değerlendirilmiştir. Kaiker anakayanın yaklaşık 400 m. kalınlığa ulaştığı göl kuzeyindeki alanda Gülen Deresi tarafından bir boğaz oluşturulmuştur (Şekil 2; Foto 2). Gölün oluşumunda rol oynayan heyelân ise marn, çamurtaşı, kumtaşı ve kireçtaşı araldanmasına sahip formasyonda gerçekleşmiştir. Söz konusu formasyon içerisinde özellikle marnlar suyun ortamda tutulmasını sağlayarak hem denge açısının küçülmesine yol açmış, hem de ağırlığı artır-

rak ve sürtünmeyi azaltarak heyelânları teşvik etmiştir. Bu birim, Seymen (1975) tarafından Üst Mestrihtien-Alt Paleosen olarak yaşlandırılmış ve Kıran-dağ Formasyonu olarak adlandırılmıştır. Aynı birim, Terlemez ve Yılmaz (1980) tarafından ise, Reşadiye Formasyonu'nun Bereketli Üyesi içerisinde değerlendirilmiştir. Bu formasyon, gölü oluşturan heyelân dışında, başta Çayırpınar olmak üzere Köklüköy, Çavuşbeyli ve Reşadiye çevresindeki heyelânların oluşumunda da rol oynamıştır.

Sinan Gölü, Reşadiye ilçe merkezinin kuzeybatısında yer almaktadır. Bu kesimde, muhtemelen Miyosen başlarında geniş alanlı bir aşınım yüzeyi gelişmiştir. 1400-1600 m. yükseltiler arasında bulunan bu düzlükler üzerinde Taşlıca, Hallaçlı, Gürpınar ve Baydarlı gibi bir çok köy kurulmuştur. Miyosen ortalarından itibaren Kuzey Anadolu Fayı'nın oluşması, yeni faylanmalar ve bunu takiben gerçekleşen hızlı yükselme olaylarına volkanizma da eşlik etmiştir. Yörede, bu volkanizma ürünü olan akıcı bazik lavlar etrafa yayılarak çukur alanları doldurmuştur. Yeni akarsu şebekesi de seçici bir aşındırma yaparak Jura-Kretase kalkerleri ve Üst Kretase arazilerini derince yararken, nispeten dirençli olan bazalt alanları ise düzlükler halinde yüksekte kalmıştır. Bu düzlükler, 1100-1300 m. ler arasında yayılış gösterir. Kurucagöl Tepe (1414 m.), Kale Tepe (1212 m.), Kırık Tepe (1203 m.), Devecik Tepe (1186 m.) ve Mercimekdüzü Tepe (1177 m.) söz konusu düzlükler üzerindeki önemli yükseltileri oluştururlar (Şekil 3). Gülen Deresi ve kolları tarafından yarılmış olan bu saha aynı zamanda bir plato karakteri gösterir. Göl batısında ve doğusunda Üst Kretase-Alt Paleosen yaşlı marn, çamurtaşı, kumtaşı ve detritik kireçtaşından oluşan sahanın derince yarılması ile yamaç eğim değerleri artmış; ana kayanın da uygun olması nedeniyle yörede heyelânlar oluşmaya başlamıştır. Öyle ki, bazı kesimlerde yamaç eğim değerleri oldukça fazla bulunmaktadır. Nitekim, Gökağşak Tepe batısında ortalama yamaç eğimi % 75-80'i bulmaktadır.

Heyelânların oluşumunda, iklim elemanlarının özellikle de yağışların önemi fazladır. Reşadiye'de ortalama yıllık yağış miktarı 482 mm. olup, yağışın büyük kısmı ilkbahar ve yaz aylarında düşmektedir. İlkbahar mevsiminde, zaman zaman az şiddetli fakat nispeten uzun süre devam eden yağışlar görülebilmektedir. Yine, daha yüksekte bulunan göl çevresine ilçe merkezine göre daha fazla kar yağmakta ve daha uzun süre yerde kalmaktadır. Gerek, ilkbaharda kısa aralıklarla yağın yağmurlar gerekse de eriyen karlardan sızan sularla zemin suya doymakta ve bu durum yörede heyelânları teşvik etmektedir.

Bitki örtüsünün, mekanik etkilere karşı yamaçları kararlı kıma gibi bir etkisi düşünülmeyle beraber, belli alanlarda heyelânları desteklediği de bilinmektedir (Uzun, 1987). Sinan Gölü çevresi, potansiyel olarak kuru orman sahası sınırları içerisinde yer almaktadır. Yamaçlar meşelerin hakim olduğu nispeten yoğun bir bitki örtüsü ile kaplıdır. Bu nedenle, bitki kökleri gerek sızmayı kolaylaştırarak daha derin kesimlerde suya doymayı çabuklaştırdığı için, gerekse de yaptığı fazla ağırlık sayesinde hareket kuvvetini artırarak heyelânları teşvik etmiş olmalıdır.

Sinan Gölü çanağının oluşumunu, yukarıda özetlenmeye çalışılan, yörenin bu litolojik, jeomorfolojik, iklimatik özellikleri hazırlamış bulunmaktadır. Başta litoloji ve eğim değerlerinin uygun olduğu alanlarda heyelânlar günümüzde de devam etmektedir.

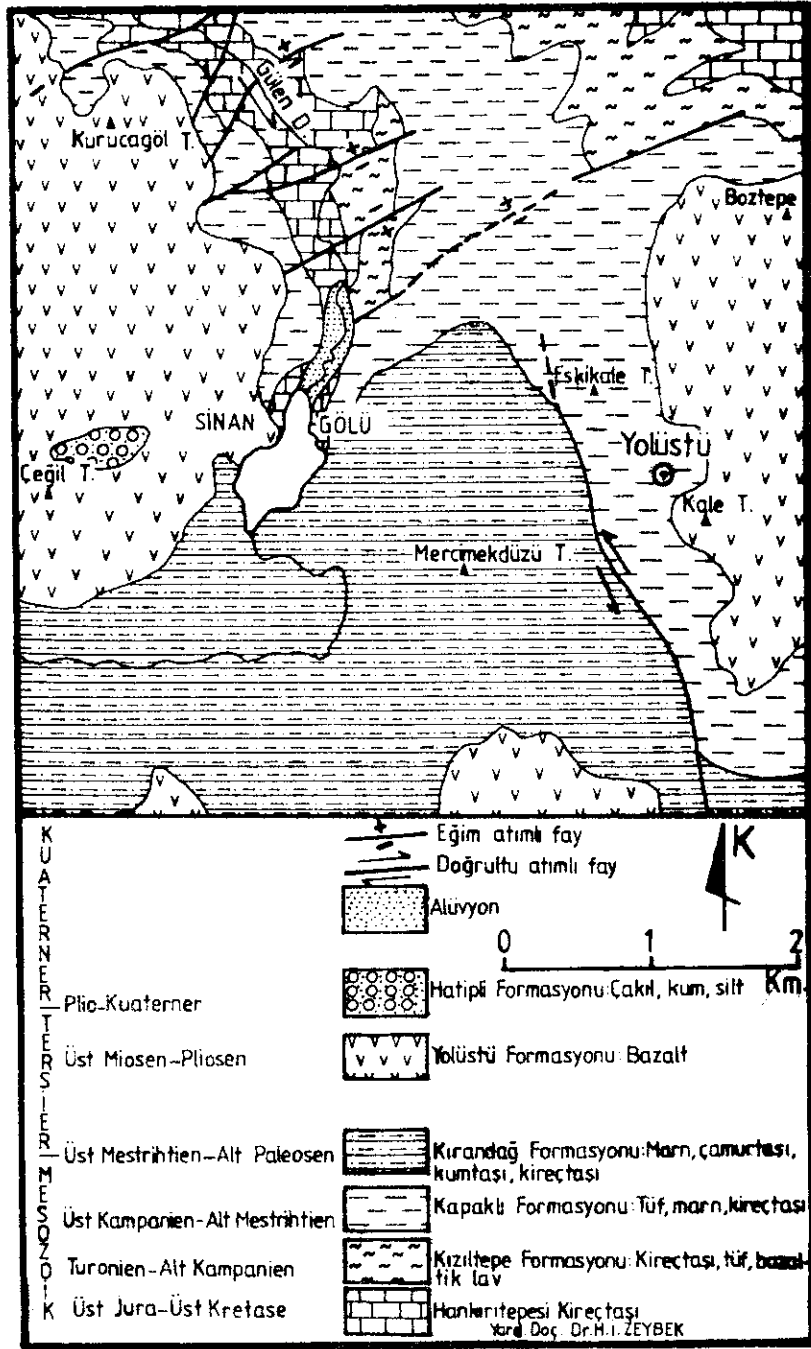
Gölü oluşturan heyelân eski olup, zamanı tam olarak bilinmemektedir. Kuzey Anadolu Fay Zonu içerisinde yer alan yöre geçmişte bir çok yıkıcı depreme sahne olmuştur. Yöredeki heyelânların hiç değilse bir kısmının oluşumunda böyle bir depremin tetik kuvveti rolünü üstlenmiş olması da muhtemeldir.

İnceleme alanında heyelânlar iki farklı kesimde gelişmiştir. Öncelikle batı yamaçta meydana gelen heyelânlar sonucu kopan kütle doğuya doğru kaymış, akarsuyu da aynı yönde doğuya doğru itmiştir. Akarsuyun göl güneydoğusunda oluşturduğu dirsek, bu yönlü bir kaymanın göstergesidir. Kaldı ki, aynı yamaçlarda sığ heyelânlar günümüzde de devam etmektedir. Yine, göl batısında bulunan küçük bir heyelân gölü olan Sülük Gölü, bu yöndeki kütle hareketlerinin varlığına işaret eden diğer bir delili oluşturmaktadır (Foto 3).

Sülük Gölü'nün tabanı siyah renkli çamurlarla kaplı olup, çevresinde yer alan sazlıklardan geçmişte yöre köylülerince semer yapımında faydalanılmıştır. Yine, göle adını veren sülüklerden eskiden beri varis hastalığı tedavisinde yararlanılmaktadır.

Akarsuyun doğuya doğru kayarak doğu yamaçları alttan oyması sonucu yamaçlar dikleşmiş, bu durum doğu yamaçta daha büyük çaplı heyelân olaylarını başlatmıştır. Gökağşak Tepe batısındaki eğimli yamaçta meydana gelen böyle bir heyelân sonucu kopan kütle güneybatı yönünde hareket ederek vadi çukurluğunu doldurarak bir set oluşturmuştur. Seddin gerisinde biriken sular ise Sinan Gölü'nü meydana getirmiştir (Şekil 4; Foto, 4). Göl suları, eski yatağa göre daha batıdaki en alçak noktadan taşarak gölün ayağını oluşturmuştur. Yani, gölün oluşumunda rol oynayan asıl heyelânlar doğu yamaçtakilerdir. Sinan Gölü'nün oluşumuna neden olan heyelân, gölün doğu kesiminde belirgin bir taç kısmı ile başlar. Buradan itibaren güneybatıya doğru 1 km. kadar uzanır. Asıl heyelânın taç kısmı 350 m. genişliğinde iken, topuk kısmında heyelân kütlesi geniş bir alana yayılmıştır. Böylelikle heyelân sonucu kayan malzeme dar ve derin bir boğaz olan eski vadiyi doldurmuş, yine vadinin karşı tarafına doğru geniş bir sahaya yayılmıştır. Gölün gideğini ise, sonradan göl güneyindeki enkaz üzerinde yaklaşık 50 m. kadar gömülmüştür. Ayrıca, doğu yamaçtaki heyelândan sonra, vadinin doğu yamacı, batı yamacına göre daha dik bir görünüm kazanmıştır (Foto 5).

Gölün oluşumunda asıl olarak doğu yamaçtaki heyelânların rol oynadığını düşündüren bir başka delil ise, bu kesimdeki eski bir boğazın varlığıdır. Bugün, heyelân kütlesinin güneyinde nispeten derince yarılmış bir vadi bulunmaktadır. Göl kuzeyindeki boğazda yarılmının bağıl değeri 350 m. iken, göl güneyinde bu değer 260 m. kadardır. Bu değerler, boğazın eski olduğunu düşündürmektedir.

Şekil 2: Jeoloji Haritası (Seymen, 1975'den değiştirilerek).
Figure 2: Geological map.

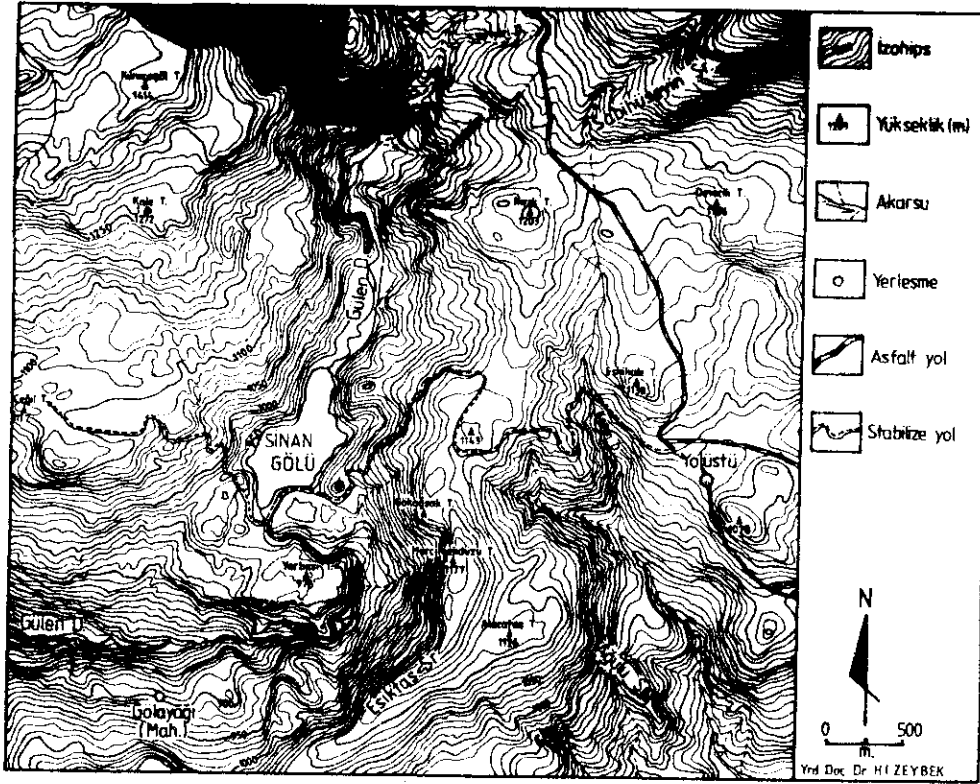
Foto 2: Gülen Deresi'nin göl kuzeyinde kalkerler içerisinde açtığı boğazın güneyden görünüşü.

Photo 2: A view of the gap, which formed by Gülen Creek in the limestone, from the south.

Foto 3: Sinan Gölü batısındaki yamaçta heyelan sonucu oluşmuş Sülük Gölü

Photo 3: Sülük Lake, formed by landslide in the western slope of Sinan Lake.

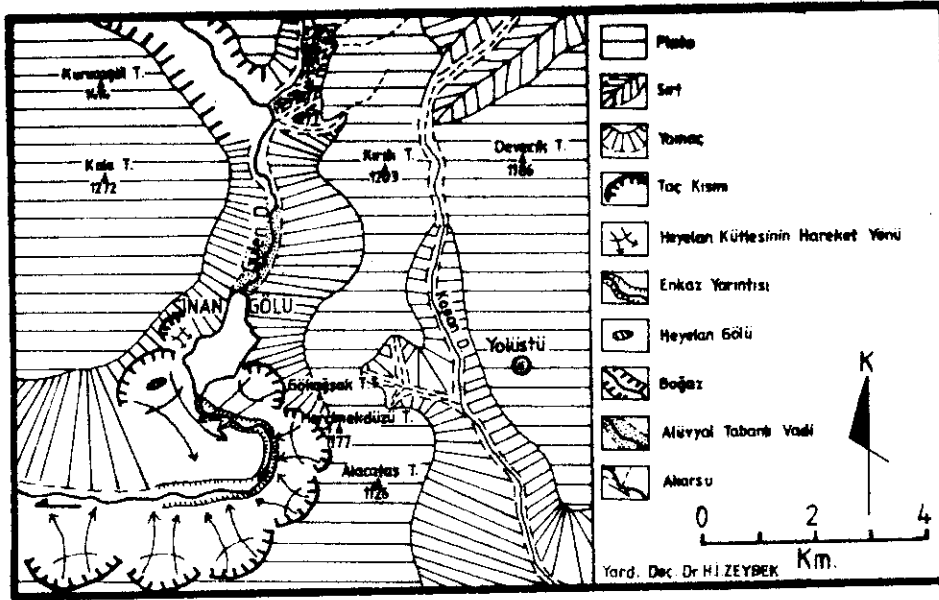
Şekil 3: Topoğrafya haritası.
Figure 3: Topographical map.

Yani, böyle bir boğazın göl oluştuktan sonra meydana gelmesi çok güç görünmektedir.

Sinan Gölü, Gülen Deresi ve kollarının getirdiği alüvyal malzemelerle kuzeyden itibaren dolmaktadır (Foto 6; Şekil 4). Aynı zamanda göl alanının daralmasına da yol açan bu düzlük halihazırda gölün yüzölçümüne yakın bir genişliğe sahiptir. Kismen kavak ve söğüt gibi ağaçlarla kaplı bu alüvyal düzlüğün boş kesimlerinde fasulye, lahana ve kabak gibi sebzelerle, şekerpancarı tarımı yapılmaktadır. Ayrıca, göl batısındaki eğimli yamaçta meydana gelen siğ heyelânlar ve doğu yamaçtaki yoğun moloz akıntısı da göl alanının daralmasına neden olmaktadır.

Sinan Gölü ve Çevresinin Turizm Potansiyeli

Sinan Gölü ve çevresi, sahip olduğu doğal değerleri ile önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Gölün oluşturduğu seyrine doyum olmayan görüntünün ya-

Şekil 4: Jeomorfoloji haritası.
Figure 4: Geomorphological map.

Foto 4: Gülen Deresi vadisinin doğu yamacında meydana gelen heyelan sonucu oluşan Sinan Gölü.
Photo 4: Sinan Lake, formed by landslide in the eastern slope of Gülen Creek's valley.

Foto 5: Gülen Deresi vadisinin doğu yamacında meydana gelen heyelan sonucu, göl güneyinde vadinin doğu yamacı, batı yamacına göre daha dik bir görünüm kazanmıştır.
Photo 5: Due to the landslide in the eastern slope of Gülen Creek's valley had a steeper view eastern slope.

nı sıra, etrafındaki meşe, çam ve gürgen gibi türlerden oluşan orman örtüsü çevreye ayrı bir güzellik katmaktadır.

Sinan Gölü ve çevresi, Amasya Milli Parklar Müdürlüğü'nce yapılan çalışmalarla bir orman içi dinlenme alanı durumuna getirilmiştir. Bu amaçla, göl çevresinde günübirlik kullanıma yönelik 12 adet piknik masası, dört çeşme, bir adet seyir iskelesi ile salıncaklar, kaykay, tahtaravelli gibi çocukların eğlenebileceği alanlar oluşturulmuştur. Yine, göl çevresinde bir gezi yolu yapılmıştır (Foto 7). Ayrıca, gölün güneydoğu köşesinde bir konukevi ile tuvalet inşa edilmiş, buraya elektrik de getirilerek çevrenin aydınlatılması sağlanmıştır.

Gölde, başta sazan olmak üzere bir çok balık türü bulunmaktadır. Yaban ördeklerinin mekânı da olan Sinan Gölü, aynı zamanda göçmen kuşlara durak yeri görevi görmektedir. Göl ve çevresindeki kaçak avcılık ile etraftaki bitki örtüsü tahribatını önlemek, çevre temizliğini yapmak için Amasya Milli Parklar Müdürlüğü'nce görevlendirilmiş bir görevli tarafından göl ve çevresinin korunmasına çalışılmaktadır.

Ülkemizin en ilginç ve güzel görünümlü göllerinden biri olan Sinan Gölü ve

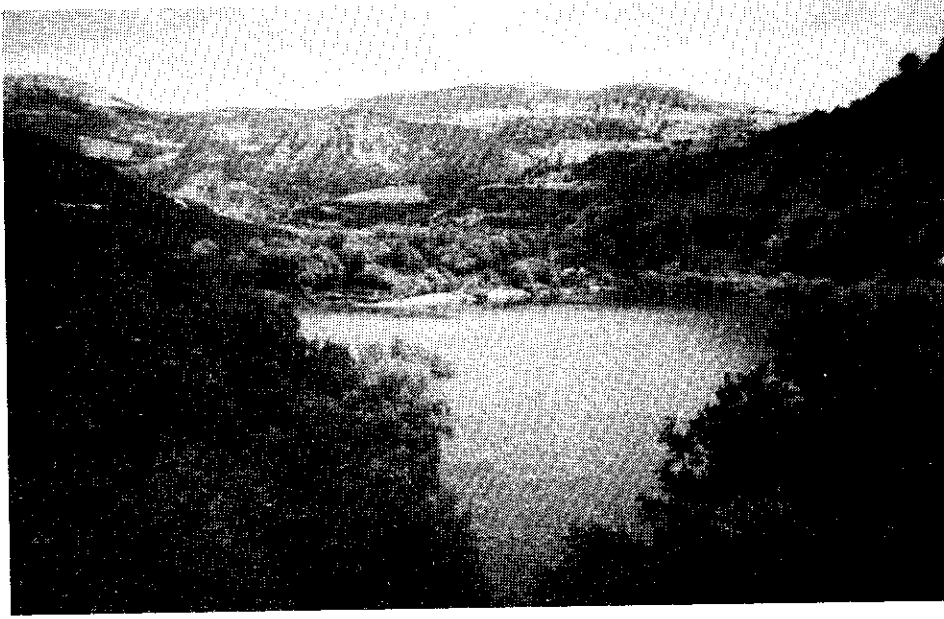

Foto 6: Sinan Gölü kuzeyinde yer alan, Gülen Deresi ve kollarının taşıdığı malzemeleri birikmesiyle oluşmuş alüvyal düzlük. Bu düzlük göl alanının daralmasına neden olmaktadır (Kuzeye bakış).

Photo 6: Alluvial plain in the north of the Sinan Lake has been formed by materials carried by Gülen Creek and its branches. This plain narrows down the lake area.

çevresi, sahip olduğu doğal çekicilikleri ile yöre için önemli bir rekreasyon alanı durumundadır. Göl ve çevresi, günümüzde çoğunlukla hafta sonu olmak üzere, günübirlik kullanıma ve yakın çevre insanına hizmet etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Sinan Gölü, oluşum bakımından bir heyelân set gölüdür. Göl, Kelkit Çayı'nın Reşadiye ilçe merkezi kuzeybatısındaki önemli kollarından biri olan Gülen Deresi vadisi içerisinde yer almaktadır. Bu akarsu vadisinin doğu yamacında meydana gelen heyelân ile kopan kütle vadiyi tıkayarak bir set oluşturmuştur. Sed-din gerisinde suların birikmesi ile de Sinan Gölü meydana gelmiştir. Göl, 260 000 m²'lik bir alana sahiptir.

Sinan Gölü ve çevresi, barındırdığı doğal güzellikleri ile yöre için önemli bir rekreasyon alanı durumundadır. Bununla birlikte, var olan potansiyelin yeteri kadar değerlendirilebildiğini söylemek de güçtür. Söz konusu nedenle göl ve çevresi ile ilgili yapılacak çalışmalar başlıca iki hedefe yönelik olmalıdır. Yani, bu çalışmalarla bir taraftan rekreatif amaçlı kullanılabilirliğin artması, diğer yandan da doğal peyzajın korunması amaçlanmalıdır. Bunlardan doğal peyza-

jın korunmasına yönelik önlemler kuşkusuz göl ve çevresinden yararlanma ömrünü de uzatacaktır.

Sinan Gölü ve çevresinden rekreatif amaçlı yararlanmayı artırabilecek çalışmaların başlıcaları şöyle sıralanabilir:

1. Sinan Gölü'ne en kolay ulaşılan güzergâh olan Reşadiye ilçe merkezi ile Bereketli Kasabası arasındaki yol asfalt olmakla beraber, dar ve bozuktur. Öncelikle bu yolun genişletilmesi ve bakımının yapılması gerekir. Ayrıca, Reşadiye ilçe merkezi- Yolüstü- Bereketli kasabaları yol ayrımından göle kadar olan 4 km. lik stabilize yol asfaltlanmalıdır.

2. Henüz günübirlik kullanım dışında, burada daha uzun süreli kalmak isteyenlerin bu ihtiyacını karşılayacak tesisler bulunmamaktadır. Bu nedenle, geceleme olanağı sağlayan konaklama tesisleri inşa edilmelidir. Boraboy Gölü çevresinde olduğu gibi bungalow tipi konutlar yapılabilir. Lokanta, tuvalet (mevcut olan küçük tuvalet kapalı tutulmaktadır.), telefon tesisleri, otopark alanı oluşturulmalı, kurulacak bu tesislerin de yörenin doğal yapısına uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

Foto 7: Sinan Gölü çevresindeki gezi yolu ve çocuklar için düzenlenmiş oyun alanları
Photo 7: The promenade and children playgrounds around the Sinan Lake.

3. Gölün doğal güzelliğinin daha iyi izlenebilmesi için çevre yüksek alanlarda da seyir yerleri yapılabilir.

4. Göl çevresinde yıllar önce yapılmış olan gezi ve koşu yolu bakımsızlıktan yer yer bozulmuş, bazı kesimlerde ise büyüyen ağaçlar yolu daraltmıştır. Özellikle doğu yamaçtaki yoğun moloz akıntısı nedeniyle yolun bu kesimi sık sık kapanmaktadır. Bu nedenle, söz konusu yolun bakım ve onarımı yapılmalıdır.

5. Eskiden, ziyaretçilerin gölde gezinti yapmaları için bulundurulmuş iki adet sandal bakımsızlıktan çürüyüp kaybolmuştur. Bu yüzden, göl gezintileri için tekrar sandallar sağlanabilir.

6. Sinan Gölü'nün yaklaşık 2 km. kuzeyinde, akarsuyun açtığı boğaz da oldukça gizemli bir görünüme sahiptir. Bu boğazın batı yamacına yürüyüş merdiveni inşa edilebilir veya göl kuzeyinde döşenecek bir havai hatla ziyaretçilerin o muhteşem manzarayı izlemeleri de sağlanabilir.

7. Son olarak, Kelkit vadisi boyunca yöreyi doğu ile batıdaki yerleşme merkezlerine bağlayan karayolunun ilçe merkezindeki kavşak noktasına, gölün güzel bir görüntüsünün de yer alacağı ışıklı bir pano konulabilir.

Göl ve çevresinden yararlanma arttıkça kuşkusuz bazı sorunlar da ortaya çıkmaktadır. Bu sorunların başında doğal peyzajın bozulması gelmektedir. Sinan Gölü ve çevresindeki doğal peyzajın korunmasına yönelik çalışmaların başlıcaları ise şöyle sıralanabilir:

1. Özellikle hafta sonları yoğunlaşan günübirlik kullanımlarda ziyaretçiler tarafından çevre temizliğine gereken önem verilmemektedir. Bu nedenle de, başta piknik alanlarında olmak üzere, çevrede çöp yığınları oluşmakta, bu durum ise çevre kirliliğine yol açmaktadır. Kirliliği önlemek için belirli noktalara uyarı levhaları, çöp kutuları ... vb. konulabilir.

2. Gölde son beş – altı yıldır ciddi ölçülerde su kirliliği ortaya çıkmıştır. Bunun en büyük nedeni Başçiftlik ilçesi, Bereketli Kasabası, Bozçalı Kasabası ile Turaç, Işıklar ve Taşlıca köyleri gibi çok sayıda yerleşmenin kanalizasyon sularının derelere bırakılması, bu suların oradan da Gülen Dere'ye boşalmalarıdır. Kirlilik, gölün güney ve güneydoğu kesimlerinde daha yoğun olup, bu durum göl su seviyesinin düştüğü yaz devresinde daha belirgin olarak gözlenmektedir. Göldeki kirlilik daha ileri boyutlara ulaşmadan, kanalizasyon sularının Gülen Dere'ye boşaltılması önlenmelidir. Bu sular, en azından foseptik çukurlarda toplanabilir.

3. Gölde yapılmakta olan kaçak avcılık ve çevredeki bitki örtüsünün tahribi önlenmelidir. Çünkü, bitki örtüsü ortadan kaldırıldıkça hem gölün mavi sularını tamamlayan yeşil örtü manzarası yok olacak, hem de artan erozyonla gölün dolma süreci hız kazanacaktır.

Teşekkür

Arazi çalışmaları sırasında yakın ilgi ve desteklerinden dolayı sayın Dr. İsmail YÜCEL'e, Yolüstü Kasabası Belediye Başkanı sayın Mehmet KAYA'ya, değerli görüş ve eleştirileri için hocam Doç. Dr. Ali Uzun'a teşekkür ederim.

Kaynakça

- AKKAN, E., GÜRGEN, G., 1993, Gaga Gölü (Ordu). Ankara Üniv. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, Sayı: 2, Ankara.
- AKKAN, E., DOĞU, A. F., ÇİÇEK, İ., GÜRGEN, G., YİĞİTBAŞOĞLU, H., SOMUNCU, M., 1993, Uzungöl. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, Sayı: 2, Ankara.
- ATALAY, İ., 1991, Türkiye Coğrafyası (Genişletilmiş 2. Baskı). Yeniçağ Basım-Yayın San. ve Tic. Ltd. Şirketi, Ankara.
- ATALAY, İ., 1997, Türkiye Coğrafyası (5. Baskı). Ege Üniv. Basımevi, İzmir.
- DOĞU, A. F., ÇİÇEK, İ., GÜRGEN, G., 1994, Borabay Gölü (Amasya). Ankara Üniv. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, Sayı: 3, Ankara.
- GÜMÜŞER, G., YALÇIN, H., 1998, Kelkit Vadisi Kuzeyindeki (Reşadiye-Yazıcık-Bereketli/ Tokat) Bentonit Yataklarının Minerolojik ve Jeokimyasal İncelenmesi. Yerbilimleri, Hecettepe Üniv. Yerbilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi Bülteni, Sayı:20, Ankara.
- HOŞGÖREN, M. Y., 1994, Türkiye'nin Gölleri. Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 29, İstanbul.
- İNANDIK, H., 1965, Türkiye Gölleri (Morfolojik ve Hidrolojik Özellikler). İstanbul Üniv. Yay. No: 1155, Coğ. Enst. Yay. No: 44, İstanbul.
- LAHN, E., 1948, Türkiye Göllerinin Jeolojisi ve Jeomorfolojisi Hakkında Bir Etüt. MTA Yay. Seri: B, No: 12, Ankara.
- OKAY, A. C., 1953, Sivas İle Tokat Arasındaki Bölgenin (Reşadiye 44/3 Paftası) Jeolojisi Hakkında Not. MTA Derleme Rapor No: 2242, Ankara.
- SARAÇOĞLU, H., 1990, Bitki Örtüsü, Akarsular ve Göller. Milli Eğitim Bakanlığı Yay. Öğretmen Kitapları Dizisi, No: 177, İstanbul.
- SEYMEN, İ., 1975, Kelkit Vadisi Kesiminde Kuzey Anadolu Fay Zonunun Tektonik Özelliği. Matbaa Teknisyenleri Basımevi, İstanbul.
- TERLEMEZ, İ., YILMAZ, A., 1980, Ünye-Ordu-Reşadiye-Koyulhisar-Karaçayır-Hafik Arasında Kalan Bölgenin Jeolojisi. MTA Derleme Rapor No: 6671, Ankara.
- TERZİOĞLU, N., 1986, Reşadiye, Gököy ve Koyulhisar Arasındaki Tersiyer-Kuvaterner Yaşlı Volkanitlerin Genel Stratigrafik Özellikleri. Cumhuriyet Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi, Seri-A, Yerbilimleri : 3, Sivas.
- TUNCEL, M., 1975, Göllerimiz. Redhouse Yayınevi. Tabiat Bilimleri Serisi, İstanbul.
- UZUN, A., 1987, Pınarlı Heyelânı. Jeomorfoloji Dergisi, Sayı:15, Ankara.